

Beatyfikacja Jana Pawła II w recepcji prasy rosyjskiej

Jan Paweł II - autorytet moralny, zwierzchnik kościoła, kapłan, wychowawca, poeta, myśliciel... Dla katolików - opoka, dla niewierzących - wybitny mąż stanu. Stale obecny w polskim dyskursie. *Santo subito!* - krzyczały tłumy zgromadzone na placu św. Piotra w chwili jego odejścia.

Polska prasa szeroko komentowała beatyfikację papieża w maju 2011 r. Jaka była jej społeczna recepcja poza granicami Polski? W jaki sposób postrzegały ją zagraniczne media? Czy akcentowano wymiar konfesyjny, czy przeciwnie, charakteryzowano ją jako wydarzenie społeczno-polityczne? Czy beatyfikacji poświęcała uwagę prasa w krajach, gdzie katolicy należą do mniejszości? Jeśli tak, jak ją postrzegano?

W referacie proponuję rekonstrukcję tekstowego obrazu beatyfikacji Jana Pawła II na podstawie artykułów zaczerpniętych z prasy rosyjskiej. Materiał badawczy został wyekscerpowany z wysokonakładowych gazet: „Msbcehh”, „KoMCOMOJibCKaa npaBja”, „Mockobekhh komcomo.icu”, „PocrcncKaa pa3eTa”, „Hc'iaBHCH'ia;i pa3eTa”, „Tpyj” i „KoMMcpcanHTi

Dzienniki starają się akcentować cechy szczególne beatyfikacji Jana Pawła II, przy czym koncentrują się na wymiarze zewnętrznym, nie poświęcają uwagi myśli papieża, co zresztą nie dziwi w kontekście znikomej liczby rosyjskich katolików². Gazety starają się zaintrygować czytelnika, mają go tytułami.

¹ „EbBecTHii” nakład 250 tys., „KoMCOMOJitcKaa npaBja” - 350 tys., „Mockobekhh KOMCOMOJieii” - 950 tys., „PocrciricKajira3eTa”-400 tys., „He3aBHCHMaapa3eTa”- 55 tys., „Tpyj/r - 150 tys. i „JCoMMcpcanHTi” 125-130 tys. Na podstawie portali <http://pressa.ni>, www.jum.ni, www.koniniersant.ni, www.mediageo.ru, <http://nezavisiniagazeta.advrba.ni>,

² „Oficjalnie liczbę katolików w obecnej Rosji szacuje się - w świetle różnych statystyk - od 790 tys. do 1,5 mln. Większość z nich to potomkowie zesłańców i imigrantów: Polaków, Niemców, Litwinów, Białosinów i Ukraińców (...) oraz obcokrajowcy. Niewielką część katolików stanowią rdzenni Rosjanie, przede wszystkim przedstawiciele inteligencji i klasy średniej, żyjący w wielkich miastach takich jak Moskwa, czy Sankt Petersburg”

Charakterystyka beatyfikacji dokonywana jest na trzech zasadniczych płaszczyznach które akcentują:

- 1) odstępstwo od zasad obowiązujących w Kościele katolickim, przejawiające się, po pierwsze, w szybkim tempie przeprowadzenia postępowania beatyfikacyjnego, po drugie, we wszczęciu procesu przez bezpośredniego następcę papieża;
- 2) wymiar organizacyjny uroczystości, dzienniki zwracają uwagę na liczbę pielgrzymów, przybyłych do Watykanu oraz na środki wydatkowane na przygotowania;
- 3) jej znaczenie dla relacji wewnątrz Kościoła katolickiego i realizacji planów jego hierarchów.

Odstępstwo od zasad przyjętych w Kościele katolickim dla prowadzenia procesów beatyfikacyjnych

Wymiar ten jest szczególnie eksponowany, pojawia się w wielu artykułach. Przyczyn naruszenia obowiązującego w Kościele katolickim pięcioletniego okresu, j aki powinien upłynąć od śmierci osoby, wobec której rozpoczynane j est postępowanie beatyfikacyjne, a jego wszczęciem, dzienniki upatrują w niezwyklej historii życia papieża, autorytecje, jakim się cieszył, a także w powszechnie manifestowanej woli wiernych. „PocnncKaa ra3eTa” 14 stycznia 2011 r. konstatuje:

(...) saeepimi.ncn - e pempdHO Kopommte cpoKii - npoęc ec loyymiM de.na o nodzomoene 6eamu<put<ai(uu nanbCKOzo nanu IloctHHa Ilae.na Bmopozo, Hmambiu ywce 13 MCM 2005 zoda, cnycmn Hecm.nbKO Hede.nb noc.ne KOHUIIHU nepecemęmuKa, He dojlciidctncb nono3Kembix no mpa- duifiiii nmmu .nem

[...] w rekordowo szybkim tempie zakończył się proces przygotowujący do beatyfikacji polskiego papieża Jana Pawła II, który rozpoczęto już 13 maja 2005 roku, kilka tygodni po śmierci papieża, nie czekając na wpływ przewidzianych tradycją pięciu lat]³.

Dziennik „KoMMcpcaHTt” 3 maja 2011 r. przyciąga tytułem: *fffw ocaimif/ni- Kaifuu Iloama Ilaeja II PuAicKO-KamojiimecKaM qepmeh edenana ucKummemie U3 cobcmeennbix npaeuji* [Przy beatyfikacji Jana Pawła II Kościół katolicki zrobił wyjątek od własnych zasad].

(K. Tomasik, M. Przeważalski, *Kościół katolicki w Rosji - wyzwania i problemy*, <http://info.wiara.pl>; data dostępu 10.06.2011).

³ Cytaty z języka rosyjskiego w tłumaczeniu autorki.

Bez wątplenia ten aspekt procesu został wykorzystany przez prasę w celu zaintrygowania poszukującego sensacji czytelnika, chętnie zwracającego uwagę na sytuacje szczególne, niecodzienne, przeczające regule.

Rzadziej dzienniki podkreślają bezprecedensowość wszczęcia procesu beatyfikacyjnego papieża przez jego bezpośredniego następcę. „HcsaBncnłia5i ra3eTa” 20 kwietnia 2011 r. pisze:

6eamu-cpuKaT(uu dydem coepiuEH nunciuimM Tlanou PUMCKUM EenediKaioMXVI. DmoymuKcmbHoe coóumue, nocKOJibtcypamme HUKOZ- dclHe 6bceano, nmoou ianaPUMCKUU, edaHHOMc.nyyaeI03eTj)PamifitHzep.

J anycnm.n npoacc 6eamu-cpuKaT(uu ceozo Henocpedmeemozo nped- mecmeHHUKa. 3mom neo6mmbiu (paKm o&bncHnemcn meu OCOOUM mpaKmeoM, Komopuu npuo6en noHmutitiiKam Tlanm Bounibu, u moii oco6ou pojbio, Komopyto on cuzpan Ha nepc.noMHOM 3mane iicmopmi HrepKeu

[Beatyfikacji dokona obecny papież Benedykt XVI. To wyjątkowe wydarzenie, dotychczas nie zdarzyło się jeszcze, aby papież, w tym przypadku Józef Ratzinger, stworzył proces beatyfikacyjny swego bezpośredniego poprzednika. Ta niespotykana sytuacja tłumaczona jest szczególnym charakterem pontyfikatu papieża Wojtyły oraz wyjątkową rolą, jaką odegrał on w przełomowym okresie historii Kościoła],

Beatyfikacja Jana Pawła II porównywana jest przez rosyjskie media do wyniesienia na ołtarze matki Teresy. Dzięki zestawieniu jeszcze raz uwypuklane jest jej tempo. „KoMMepcaHT-b” 3 maja 2011 r. podkreśla:

B coepeMeHHOu iicmopmi mo.nbmMamb Tepesa 6bina npimic.neHa K.miKy

6. naMceHHbix e peKopdm Kopomnie epoKii

[We współczesnej historii tylko matka Teresa została beatyfikowana w rekordowo krótkim czasie]

i dalej precyzuje:

(. . .) mo.nbm d.nn Mamepu Tepesu e 2003 zody 6bino cde.naHO nodoÓHoe ucKpnonemie

[tylko dla matki Teresy w 2003 roku zrobiono podobny wyjątek].

Mówiąc o tempie, w jakim wyniesiono Jana Pawła II na ołtarze, dziennikarze odwołują się do leksyki sportowej, między papieżem a matką Teresą na lamach gazety „KoMMepcaHT-b” toczy się swoista rywalizacja. W numerze z 1 maja 2011 r. czytamy:

Tlpedbidiąim pempd cmpocmu e 6eanmijiiKaifmi npimad.neMca.n Mamepu Tepese, mmopan 6bina onem 6.mi3Ka lloamy llaany II

[Poprzedni rekord szybkości przy beatyfikacji należał do matki Teresy, która była bardzo bliska Janowi Pawłowi II].

Prasa, akcentując szczególny charakter beatyfikacji, wielokrotnie podkreśla cechy, które uwypuklała w przekazach, ukazujących się za życia papieża⁴. Wskazuje przede wszystkim na znaczenie społecznych dokonań Jana Pawła II. Zauważa po raz kolejny, że był on pierwszym papieżem Słowianinem, pierwszym papieżem, który modlił się w synagodze i w meczecie, pierwszym, który wyniósł na ołtarze tak wielu świętych i błogosławionych, pierwszym, który przeproszał za błędy popełnione przez Kościół katolicki. Komentatorzy zgodnie z wymogami gatunku akcentują cechy szczególnie, intrygujące czytelnika, przyciągające jego uwagę. Chętnie odwołują się do wspomnianej już metaforyki sportowej, do opisów rywalizacji. „KoMCOMOJibCKaa npaBja” 30 kwietnia 2011 r. pisze o księdze rekordów:

EdiHcmeefHbiu e ucopim Ilana-cjaenHUH, nepuu noHmiapiiK, noce- mucuiuu nmnepaHCXym aepKoeb, ciiHazozy u npacoenaefHym empeny (PyMbiim), coeepiueuiuu 60.nee 100 anocmo.nbCKix eimimec Ha ecex KommefHmax Kpmie AmiapKmuubi. Eiaq odna ecateHcin no3iiiiim e., muż pempdoe”: 27-.nemue Haxo3tedemieBounuubi na CenmoMnpeemo.ne emmeneHO 1338 SearmitfiiKaifiMMU u 482 jcaHont3aifUHMU, nmo deaMedu nepaKpueaem noKa3ame.ni ecex ezo npeduicmeemume emecme esn- mbix!

[Jedyny w historii papież-Słowianin, pierwszy papież, który odwiedził kościół luteranski, synagogę, który pojechał do prawosławnego kraju (Rumunii), który odbył ponad 100 podróży apostolskich na wszystkie kontynenty prócz Antarktydy. Jeszcze jedna ważna pozycja „w księdze rekordów”: dwudziestosiedmioletni pontyfikat przyniósł 1338 beatyfikacji i 482 kanonizacje, co dwukrotnie przewyższa liczbę wyniesień na ołtarze dokonanych przez wszystkich poprzedników Jana Pawła II razem wziętych],

O rekordowej liczbie dokonanych przez papieża beatyfikacji i kanonizacji pisze również „Typj” 13 i 14 maja 2005 r.:

ΠοοΗΗ Ilaeen II nememcn aóconmmHbiM pempdcMeHOM no Ko.mmeemey npoii3eedennbix mi Kanomi3aifim 3a ecw ucopim KamanmecKou aepKeu [Jan Paweł II jest absolutnym rekordzistą w ilości dokonanych kanonizacji w całej historii Kościoła katolickiego].

⁴ Por. D. Pazio-Wlazłowska, *Pontyfikat Jana Pawła II w recepcji prasy rosyjskiej*, [w:] „Zeszyty Naukowe Wszechnicy Polskiej”, t. 6: *Tradycja i perspektywy’ dialogu języków i kultur. Teoria. Praladyka*, red. J. Mąkosza-Bogdan, Warszawa 2009, s. 133-143.

Nie omieszkała prasa wskazać też negatywnych stron pontyfikatu. Doniesień takich jest jednak niewiele. Warto zauważyć, że rosyjskie gazety, przytaczając krytyczne opinie, powołują się na media zachodnioeuropejskie, legitymizując w ten sposób prezentowane sądy. 30 kwietnia 2011 r. „KоMCOMOJibCKaa npaBja”. odwołując się m.in. do jednego z największych włoskich dzienników opiniotwórczych „La Stampa” i amerykańskiego „The New York Times”, pisała:

*Tejmbix nmeH e ucnioπm oóHOZO m COMUX npodon3tcvmenbHbix noHmu-
(friuKctmoe ozpoMHoe Kommecmeo. IloddepjlCKa pecmfioHHOzo pencima
IliiHOHema e Himu u omms e mameou ca.nbeadopcKOMy apxuemicKony OcKapy
Pornepo (...). 3aiquma om npec.nedoeamin cemqeHHUKoe- nedocjymoe u
<piiHaHC06bix MomemiiKoe m lHcmumyma pemizuo3Hbix den, m.H.
„BamuKcmKozo Bcmm”, zoHemm npozpeccuenbix meo.nozoe upecjopMamopoe
u m.d.*

[Ciemnych plam w historii jednego z najdłuższych pontyfikatów jest bardzo wiele. Poparcie dla reakcyjnego reżimu Pinocheta w Chile, odmowa wsparcia salvadorskiego arcybiskupa Oscara Romero (...). Obrona przed karą księży-pedofilów i oszustów finansowych z Instytutu Dziel Religijnych, tzw. Banku Watykanu, prześladowania postępowych teologów i reformatorów itd.].

Organizacja uroczystości beatyfikacyjnych

Prasa zwraca uwagę na liczbę pielgrzymów, szczególne traktowanie uczestników uroczystości oraz poniesione wydatki. Dzienniki zgodnie podkreślają niezwykle oddanie Polaków procesowi beatyfikacji.

*Haiio.nbiuim umiepec u emiMamie npoqecc 6eamu<puKat(uu llae.na- IloctHHa
II (...) ebi3ea.n e Ilójibme, zde, He doMciidctncb BctmiiKctHct, ezo ynce
ceimac cmimawm cenmuM, u ocoóeHHO HO podime noHmutfiuiKct, e zopode
Badoeuije*

[Z największym zainteresowaniem i uwagą proces beatyfikacji Jana Pawła II spotkał się w Polsce, gdzie nie czekawszy na decyzję Watykanu, już jest on uważany za świętego, przede wszystkim w rodzinnym mieście papieża, w Wadowicach] („KоMCOMOJitCKaa npaB/ja” 2.05.2011).

Papież określany jest mianem bożyszczka tłumów. Postrzegany jest w kategoriach gwiazdy:

*ΠOIMKU zomoenmcn K 6eamnijniKmfmi ceozzo nyMiiπa - Ucmbi PHMCKOZO
IloctHHa nae.ua II.*

[Polacy przygotowują się do beatyfikacji swojego bożyszczka, papieża Jana Pawła II]

czytamy w dzienniku „Pocnciiciuui pa3eTa” 28 kwietnia 2011 r.

Prasa charakteryzuje też uczestników beatyfikacji. Przytacza wypowiedzi prezydenta Bronisława Komorowskiego, wylicza skład polskiej delegacji:

Ojleudaemcn, nmo e 3m0m denb e emonuyi Ilniamiu pnuedym okojo coebMidecnu muern no nnKoe eo z naee e npe3idenmoM Ilo nbiu iu Epomic.naeoM KoMopoecimM u 3KC-npe3idenmaMii JIexoM Ba.neHcou u AneKcndpoM KeacbCheecnm. ffeucmeymufuu znaea enjpcmu n.nami- pyem onnpaacmben e Pum e cypnyzou, u bosmomcho, e KeM-.nu6o U3 nn- mepbuedemcu. 6uxome.n. Hmo6ibiMbiynacmeoia nu e 3mou ifepeMomiu no-eMefiHOMy. Bedb 3mo- ocyuajecnte.nemie no nbcmu Meumu... *-pac- CKC(3a.n npe3udeHm Ilo nbiu e imnepbeu

UHfttopMctifioiHHOMy azemicmey **PAP**

[Spodziewany jest w tym dniu przyjazd do stolicy Wioch około osiemdziesięciu tysięcy Polaków na czele z prezydentem Polski Bronisławem Komorowskim, byłymi prezydentami Lechem Wałęsą i Aleksandrem Kwaśniewskim. Urzędujący prezydent zamierza udać się do Rzymu z małżonką, i być może, z jednym z pięciorga dzieci. „Chciałbym, abyśmy wzięli udział w tej uroczystości rodzinnej. To przecież spełnienie polskiego marzenia...- powiedział prezydent Polski w wywiadzie dla agencji informacyjnej PAP],

Na obrazie skupienia towarzyszącym polskim pielgrzymom pojawia się jednakże wyraźna rysa: oferty biur turystycznych, gdzie beatyfikacja przedstawiana jest jako jedna z szeregu atrakcji:

ПоеКо.nbKy no.nbCKim Piana - 3mo KyMup ecex nomme, e moM mic.ne u coemoxmenbHbix, nanaMHUKOM nped.nazanu mypu Knaacca .nwKC. Hanptnep, odna U3 myrtypuM opzamnoacana Kpyti3 „CoKpoemaa CpeduseMHOMopbn u EcamwfiuKaijun Piana ”ua napoxide, Komopua ua caume cjinpMbi oxapaKnepii3oea.nu kok „n.nacamaau Kypopm ” e 3oHoiuCIIA okojo 6000 K6. m. u nembipbMH SacceuHaMii. IfeHa - okojo 4 mbicem nanbCKia 3nonux (40 mmc. py6.neii)

[Ponieważ polski papież to bożyszcze wszystkich Polaków, również zamożnych, pielgrzymom proponowano luksusowe wyjazdy. Tak na przykład jedno z biur podróży organizowało rejs „Skarby Morza Śródziemnego i beatyfikacja papieża” statkiem, który na portalu firmy określono jako „pływający kurort” ze SPA na powierzchni około 6000 metrów kwadratowych i czterema basenami. Cena około 4 tys. polskich złotych (40 tys. rubli)].

Prasa podkreśla wyjątkowy charakter uroczystości, który usprawiedliwia jej zdaniem naruszenie obowiązujących na co dzień zasad. „МОСКОВСКИХ КОМКО- МОJieu” 3 maja 2011 r. pisze:

Ео.пее мјуиуиоho на.ноMHUKoe ко есезо сеема сhеxануб е Рум ho ifepe- Momm бeамu<pm<ai(uu llанu Pумckozo
 ПooтHHa llae.на II. B nepoMau- ckuu deHb ece nпocпeмeмeо neped cooपोM Cемзоо Hемпа 6bi.no 3afumo mo.nnaMU
 Kamoмooe, nпuиeдmux nā nпasdmHыw ueccы no e. nynaio nпmuenem K.miKy 6na3тeennxnonmийjyKa. Ilpиoуnu u znaeu
 /6 UHOcmпаHHbix зocyдaпeмe u nпaueмeнbem - dawce 3mтa6aeucKOMY nпe3иeдeнныAlyza6e, Komopны 3anпeчeнo eбeяicamb ho
 мeппumopim Eeпоcomsa, eudami cнeifпа3пeмeнue ua nпunen eflmanum no mciKomy
 c.nynaio

[Ponad milion pielgrzymów z całego świata przyjechalo do Rzymu na ceremonię beatyfikacji papieża Jana Pawła II. Pierwszego maja plac przed Bazyliką św. Piotra całkowicie wypełniły tłumy katolików, którzy przyszlі na uroczystą mszę świętą sprawowaną z okazji beatyfikacji papieża. Przybyli prezydenci i premierzy 16 krajów⁵, nawet prezydent Zimbabwe Mugabe, który ma zakaz wjazdu na terytorium Unii Europejskiej, otrzymał z tej okazji specjalne pozwolenie na przyjazd do Włoch],

Nie bez znaczenia dla rosyjskich mediów pozostają wysokie koszty organizacji uroczystości.
 ..Hc'iaBHCH\ia;i ra3eTa" 18 maja 2011 r. podkreśla:

C (pimaHcoeou moMKU 3пemiM SeamтfiiKaifiiM omsanach dopozim ydo- conbmeueM: ABpPmia/3тannuAncManno coo6iawi, nmo oho
 oоoumach zopodemu Kct3ne e 4,6 mjh. cepo
 /Z finansowego punktu widzenia beatyfikacja okazała się drogąprzyjem- nością:
 mer Rzymu Gianni Alemanno oświadczył, że kosztowała ona budżet miasta 4,6
 min euro].

Podobnie na wysokie koszty zwraca uwagę dziennik ..Tpyj" 4 maja 2011 r.

Beatyfikacja w kontekście relacji wewnątrz Kościoła katolickiego
 ..Hc iaBHCHMa;i ra3eTa" 18 kwietnia 2007 r. akcentowała wykorzystanie przez hierarchów kościelnych beatyfikacji do realizacji doraźnych, partykularnych celów. Powołując się na polskie źródła, dziennik informował:

B .neebix no.nbCKlix CAMII, mpadmftonno KpumecKii nacpmoenbix no oniHouteem KlfepKeu, zод Hct3ctd ehideuzanach
 npsmo nпouueoononc- Hctn eepcun. CoznacHO eu, mieHHO EemдiiKm XII I 3cnmmepcoeem e cko- peuieu KctHOHU3aiifuu
 nojibcmzo llанu. 3mo no3eo.mi.no 6u HuneuineMy

⁵, JfeaBHCHMafl ra3era" pisze, że w uroczystościach uczestniczyli przywódcy 80 krajów (18.05.2011). Polskie portale, np.: www.tvn24.pl i www.wiadomosci.onet.pl, piszą o 62 delegacjach. 30 kwietnia w artykule *Oficjalne delegacje na beatyfikacji Jana Pcrwla II* zamieszczonym na portalu www.deon.pl zapowiadano, że 16 państw będzie reprezentowanych przez prezydentów, zaś na czele 7 delegacji stać będą szefowie rządów.

IloHmutftuKy kok momcho CKopee omdamb do.m.naumnu npeduiecmeeH- HiiKy u „Bbiumu U3 ezo menu B ceom onepedb, ffsueinuy d.mime.nbHbiu npoqecc óeamiupuKcniuu, a samem u Kanomi3ctifuu na pytcy. Dmo uiohc

d. nn 3KC-ceKpemapn Iloanna nae.ua II nocmonHHO HanoMimamb o ceoeu 6mi30cmu k noKoimmiy Hane. Tamzopoda „HanoMimamin”, mo ecnib ceoeo6pa3Hbiu PR - uncniptyMenm e 6optSe 3a midepcmeo e Kamommecmu LfepKeu e Ilo.nbuie

[W polskich lewicowych środkach masowego przekazu tradycyjnie krytycznie odnoszących się do Kościoła rok temu wysuwano całkowicie przeciwną wersję. Zgodnie z nią to właśnie Benedykt XVI jest zainteresowany jak najszybszą kanonizacją polskiego papieża. Pozwoliłoby mu to jak najszybciej spłacić dług pamięci wobec poprzednika i wyjść z jego cienia. Z kolei Dziwiszowi długi proces beatyfikacji, a następnie kanonizacji jest na rękę. To szansa dla byłego sekretarza Jana Pawła II na ciągle przypominanie o swoich bliskich relacjach ze zmarłym papieżem. Takie przypominanie to swoisty PR - instrument w walce o przywództwo w Kościele katolickim w Polsce],

Warto zauważyć, że prasa postrzega i charakteryzuje beatyfikację jako zapowiedź szybkiej kanonizacji. „KOMCOMO.ibCKa:i npaBja” 30 kwietnia 2011 r. pisze:

Ipoifecc KaHOHii3aifuu IloaHHa Ilaem II cmaHem caMbiM CKoppwt eucmo-puu Kamommecmu ąepKeu

[Proces kanonizacji Jana Pawła II będzie najszybszy w historii Kościoła katolickiego].

Przyczyn szybkiej kanonizacji gazety dopatrują się, podobnie jak przy beatyfikacji, w powszechnym uznaniu przez wiernych świętości Jana Pawła II. „Poc- CHHCKaa ra3eTa” 29 czerwca 2005 r. pisała:

KapduHa.n Pyimi coo6ia.u.n, urno npoqecc 6eamuipuj<aifuu u Kanonii3aifuu Kapom Boumbuibi He Gydem do.n.ztiM. nocm.nbKy eecbMiipywce cmimaem IloaHHa Ilaena Bmopozo cenmbwi

[kardynał Ruini oświadczył, że procesy beatyfikacji i kanonizacji Karola Wojtyły nie będą długie, cały świat bowiem już uważa Jana Pawła II za świętego].

Podsumowanie

Beatyfikacja Jana Pawła II charakteryzowana jest przez rosyjską prasę jako wydarzenie istotne dla społeczności międzynarodowej. Akcentowany jest jej wymiar polityczny, sfera konfesyjna nie jest eksponowana. Prasa skupia uwagę na zewnętrznych przejawach uroczystości. Ważnym elementem rekonstruowanego wizerunku jest charakterystyka pontyfikatu Jana Pawła II, dokonywana

w kategoriach cech szczególnych, papież przedstawiany jest jako rekordzista, osoba wyjątkowa, bożyszcze tłumów, co koresponduje z wizerunkiem prezentowanym wcześniej przez rosyjskie media.

Rekonstruowany obraz jest w istocie spójny, brak zasadniczych różnic w prezentowaniu beatyfikacji przez poszczególne tytuły prasowe. Jest to wizerunek w zasadzie jednolity.

Chociaż niektóre z wykorzystywanych w nim obrazów - przede wszystkim odwołania do sfery sportu i rywalizacji czy też postrzeganie papieża jako idola tłumów - mogą razić, a nawet szokować polskiego odbiorcę, to nie wydają się być one w jakikolwiek sposób nacechowane pejoratywnie. Ich celem nie jest deprecjacja papieża i jego beatyfikacji. Wprowadzenie ich jest uzasadnione specyfiką gatunku, potrzebą dziennikarskiej pogoni za intrygą przyciągającą i mającą żadnego sensacji czytelnika.

Trzeba pamiętać, że przedstawiany wizerunek beatyfikacji został zrekonstruowany na podstawie materiału ograniczonego formalnie. Niewykluczone, że przywołanie artykułów z prasy prawosławnej oraz wypowiedzi praktykujących katolików i prawosławnych mogłoby zasadniczo zrewidować prezentowane powyżej wnioski. Szerokie uwzględnienie tego typu danych mogłoby jednak prowadzić do nacechowania obrazu, zsubiektywizowania go. Trudne jest bowiem, jeśli w ogóle możliwe, wskazanie dla rekonstruowanego wizerunku zakresu materiału źródłowego, który gwarantowałby zachowanie pełnego obiektywizmu. W jakich proporcjach powinny zostać w nim uwzględnione wypowiedzi praktykujących katolików i prawosławnych? W jakim zakresie należałoby zbadać teksty zamieszczane w prasie konfesyjnej? Z pewnością punkt widzenia i dobór materiału badawczego mają dla interesującej nas kwestii zasadnicze znaczenie. Pamiętając o tych ograniczeniach, a także zdając sobie sprawę ze specyficznych cech gatunkowych analizowanych tekstów, które bez wątpienia odcisnęły piętno na sposobie przedstawienia beatyfikacji, można, wydaje się, zaryzykować stwierdzenie, że obraz zrekonstruowany w niniejszym artykule na podstawie materiałów prasowych jest reprezentatywny dla przedstawiciela rosyjskiej klasy średniej, wykształconego, niezwiązanego w szczególności, emocjonalny sposób z żadną konfesją.

The Beatification of Pope John Paul II in the Russian Press

On the basis of the texts excerpted from high-circulation Russian dailies, such as: *Izvestia* (*Iteeemux*), *Komsomolskava Pravda* (*KoMCOMOJibCKax npaeda*), *Moskovskvi Komsomolec* (*MOCKOBCKYU KOMCOMOJieif*), *Rossivskava Gazeta* (*PoccuueKan za3ema*), *Nezavisimaya Gazeta* (*He3aeuciman zaaema*), *Trud* (*Trvd*) and *Kommersant* (*/{aniepcaimih*), the author reconstructs an image of the beatification of Pope John Paul II. She pays special attention to the fact that the ceremony is perceived as an event important to the international community, and its political dimension is emphasised, while its confessional aspect is diminished. The author remarks that the attention of the press is directed mainly to the external manifestations of the ceremony. An important element of the reconstructed image is a special profile of Pope John Paul II presented in categories of his exceptional features: the pope is portrayed as a record-holder and an idol of the masses.

tłum. Grażyna Waluga